

DOMOLJUB

Glasilo Jugoslovanske Kmetске Zveze
z mesečno prilogo „Občinska uprava“.

Izhaja vsako sredo ob 5. uri zjutraj. — Cena mu je 12 Din. za pol leta.
Za inozemstvo 26 Din. za pol leta.
Posamezne številke se prodajajo po 1 Din.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica — Naročnina, reklamacije in inserati paš Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Na Kranjskem

je naša skrinjica

PRVA

Obubožana Slovenija.

So stvari v življenju, katerih se zave-
mo šele, ko je prepozno, ko je rešitev že
nemogoča. Ako bi bilo obubožanje Slove-
nije tak pojav, ne pisali bi o njem, ker
čemu zgubljeni še besede za to, kar je zgu-
bljeno, kar se ne da popraviti.

Toda obubožanje Slovenije ni še ne-
kaj dovršenega, ampak je razkroj, ki se po-
lagoma razvija, ki pa lahko privede do ta-
kega položaja, ko se ne bo dalo več pomagati.
Danes se še da.

Kakor kroži v žilah po človeškem te-
lesu kri, tako kroži v gospodarstvu denar
in nadomestila denarja. Kakor se pri člo-
veku vsled krvavenja ali vsled slabokrv-
nosti lahko pojavi pomanjkanje krvi, nekaj
podobnega je z gospodarstvom, ako trajno
gubi na denarju. Gospodarstvo, kateremu
odtegujemo vedno v večji meri denar,
zgublja moči, hira in polagoma propada.

Izsosavanje Slovenije.

Naše gospodarstvo v državi je sistem
centralizma znal tako urediti, da iz obmej-
nih pokrajin, zlasti iz Slovenije neprestano
sesa denar. Potom davkov, potom troša-
rine, potom taks, potom monopolov, po-
tom carine, potom zavarovanja, potom
bank in borze in še na razne druge nači-
ne zna centralizem iz Slovenije trajno iz-
sesavati znatna sredstva. In kdor danes
količkaj pozna gospodarstvo Slovenije, ta
ve, da to gospodarstvo hira, da je vedno
slabše in da bo prej bogata in varčna
Slovenija polagoma obubožala, prišla na
beraško palico in se bo mesto blagostanja
naselila revščina, mesto napredka mrtvilo
in popolen zastoj v najvažnejših panogah
gospodarstva.

Vojna posojila.

Le pogledimo, kolikokrat je že centra-
lizem našel priliko, da udari naše gospo-
darstvo, da nas oropa. Kaj bo z vojnimi
posojili? To vprašanje bi vendar morala
rešiti država, ki je nasledovala po bivši
Avstriji ne samo zemljo, podanike in pra-
vice, ampak tudi dolžnosti. Ta posojila
znašajo na pol milijarde ali 500 milijonov
kron samo v Sloveniji. Ves ta denar brez
ozira na to, da je bil last malih varčeval-
cev in revnih slojev ali celo sirotinskih
in dobrotelnih ustanov, ves čas, kar ob-
stoja naša država, ne nese nikakih obresti.
Zelo verjetno je celo, da je za vedno iz-
gubljen.

En dinar štiri krome, mesto en dinar eno
krono.

Ko je prišlo na vrsto vprašanje raz-
merja med krono in dinarjem, tedaj so bel-
grajski finančni krogi trdili, da je pre-
čanska zemlja preplavljena z avstro-ogr-
skimi kronami in bankovci in so računali,
da se nahaja v vsem Preku nad 9 milijard
kron. Zato so smatrali za potrebno, da vsaj
tri četrtine tega bogastva Preku odvza-
mejo, in so nastavili relacijo med krono
in dinarjem 4 : 1. Zamenjava je pokazala,
da so bile trditve belgrajskih finančnikov
neresnične, da je bilo denarja v Preku le
nekaj nad 5 milijard in da se je na taki
neresnični predpostavi nastavilo krivično
razmerje med krono in dinarjem.

20% priznanice.

Ko so kolekovali žigosane bankovce,
so zopet belgrajski finančniki našli pri-
liko udariti po žepih Prečanov in so pri
zamenjavi gotovine odtegovali 20%. Da
prikrijejo grabež, so izdajali začasna po-
trdila o teh 20% odtegljajih in je bilo po-
novno slovesno obljubljeno, da se te pri-

znanice izplačajo: dvakrat v finančnem za-
konu in dvakrat na interpelacijo poslan-
cev od finančnega ministra v zbornici. Pri-
znanice še danes niso plačane, niti one, ki
glasijo na manj kot 1000 kron, niti one, ki
so za več kot 1000 kron.

Neenakost davkov.

Kako krivično in neenakomerno so ure-
jeni davki v posameznih pokrajinah Ju-
goslavije; o tem se je že mnogo pisalo in
govorilo. Dejstvo je, da plačujeta Slovenija
in Dalmacija davke, kakršnih ne plačuje
nobena druga pokrajina. Koliko so si naši
poslanci prizadevali, da odpravijo kri-
vični minimum pri osebni dohodnini, da
ga zvišajo primerno temu, kar je pred
vojno pomenilo 1200 kron! V l. 1921 je
Slovenija plačala dve milijardi in 136 mi-
lijonov kron davka in je v istem letu vse-
ga skupaj dobila nazaj za potrebe Slove-
nije le eno milijardo 432 milijonov kron.
V Belgrad grede torej ogromne svote, iz
Belgrada pa se za potrebe Slovenije vra-
čajo le drobtinice, le kar je neobhodno za
vzdrževanje obstoječih naprav in za urad-
niške plače.

Prav ničesar pa ne ostane za povzdigo
in napredek Slovenije. V Sloveniji se ne
gradijo in ne zidajo niti državna poslopja,
niti železnice, niti ceste, niti mostovi. Celo
za gradbo železnic, ki so nam zagotovljene
v finančnem zakonu, odnosno v zakonih o
investicijskem in dolarskem posojilu, se
nihče ne zmeni. In državna podjetja: kot
železnica, pošta, telefon, telegraf itd., kje
so tako dobičkonosna kot v Sloveniji in
kaj ima Slovenija od tega? Od prebitka
poštnega ministristva se zboljšajo orožni-
štvu plače, dočim na drugi strani poštna
uprava opušča dostavo poštnih pošiljatev
v krajih, kjer smo jih imeli že pred vojno
in ne najde sredstev, da zboljša in preure-

Na Štajerskem je naša skrinjica druga.

Na Štajerskem je naša skrinjica druga.

di docela nezadostno telefonsko centralo v Ljubljani.

Centralizirano zavarovanje.

Ravno tako so znali vse vrste zavarovanja: bolniško, nezgodno in pokojninsko urediti tako, da se izžema iz slovenskega ljudstva vedno večja množina denarja in da pretežna večina teh zavarovalnih prispevkov zopet teče v belgrajske in zagrebške banke. V Ljubljani je bolniška zavarovalnica sklenila in začela graditi lastno stavbo, pa so morali sredi dela ustaviti. Pri navidezno avtonomno urejenih zavarovalnih ustanovah pa odločuje v resnici le vlada in ima proti vsem sklepom od ministra imenovani zastopnik svojo edino odločilno besedo.

Pogodba z Nemško Avstrijo — nov udarec za slovensko gospodarstvo.

V zadnjem času so sklenili še pogodbo z Nemško Avstrijo, s katero so silno prizadeti jugoslovanski upniki, ki so imeli svoje terjatve v starih avstrijskih kronah napram Nemški Avstriji. Za te terjatve, ki so nastale po večini v zlatih avstrijskih kronah, naj ne bi dobili naši upniki niti polno število papirnatih jugoslovanskih kron za sto starih kron. S tem bi bilo zopet občutno prizadeto gospodarstvo Slovenije, katerega terjatve napram Nemški Avstriji znašajo okoli 100 milijonov kron. S tem je zlasti prizadeto tudi združništvo in je zelo verjetno, da bodo ta greh vlade plačali mali varčevalci, ako ne bo država vzela nase odgovornosti za škodo, ki jo je s to pogodbo povzročila jugoslovanskim upnikom.

Avtonomija — v prvi vrsti gospodarska zahteva.

V navedenih primerih je jasno, da sta politika in gospodarstvo tako ozko zvezana, da vseh teh vprašanj ni mogoče obdelovati samo gospodarsko. Ne bi bila opravičena zahteva, da se mora danes vsak Slovenec postaviti v politični boj za avtonomijo Slovenije, ako ne bi centralistični režim vseh Prečanov, zlasti pa Slovencev tepel tako občutno in tako brezobzirno po žepu. Avtonomija je torej gospodarsko vprašanje obenem in kot gospodarsko vprašanje važno za vsakega Slovenca posebej in za celo Slovenijo skupno. Ako hočemo še naprej hoditi to pot obubožanja in pustiti, da nam centralizem izsesa vso kri, potem smo lahko politično brezbrizni. Ako pa hočemo braniti gospodarske pravice Slovenije, ako hočemo njen gospodarski procvit in blagostanje slovenskega ljudstva, potem moramo danes do poslednjega vsi v politični boj, v fronto Slovenske ljudske stranke, ki zastopa gospodarsko in politično avtonomijo Slovenije.

Na vsak „Ljudski dnevnik“ in „Ljudski tednik“ zapiši: Nazaj! Ne sprejemem!

Avtonomistična misel na pohodu.

Ogromna mobilizacija so shodi Slov. ljudske stranke. Mobilizacija vseh ljudskih sil proti krvosesu centralizmu, ki nas po dobro premišljenem načrtu spravlja na beraško palico. Pri zadnjih volitvah ljudstvo še ni razumelo, kaj je centralizem, kaj avtonomija. Klic Slovenske ljudske stranke, ki je po shodih in v svojem časopisu kazala na ogromno škodo, ki nam jo bo zadal centralizem, je ostal glas vpijočega v puščavi. Na debelo in v najbalj črnih barvah smo slikali ljudstvu pogin, ki nam preti. Toda ljudstvo ni hotelo slišati, rajši je poslušalo sladke obljube političnih koristolovcev v samost. suknjah.

In posledice! Naš klic je bil še premalo grozen, naše slike še premalo črne, prišlo je huje, kot smo se bali in kot smo prerokovali. Kot bi z razbeljenimi kleščami trgali z nas živo meso, tako so vlekli iz nas milijarde, ubijali našo kulturo, naše šole, naš jezik, našo vero, pustili, da propadajo naše ceste, naši dobrodelni zavodi, celo državne ustanove. Deri današnji članek: Obubožana Slovenija, ki ima popisan samo majhen del tega, kar belgrajski centralizem počne s Slovenijo.

Danes pa, po triletnem trpljenju, po najdražji šoli, katero je moral v celi žalostni slovenski zgodovini plačati naš narod, gre kakor vihar avtonomistična misel po celi deželi. Dovolj smo plačevali za propale velesrbske politične verižnike, dovolj so nas bili z biči in škorpijoni, katere so pletli z našim lastnim denarjem. Mi hočemo biti svoji gospodarji na svoji zemlji, sami delati svoje postave, sami razpolagati s svojim denarjem, sami nastavljati svoje slovensko uradništvo, ki bo od nas odvisno; svoje fante hočemo imeti na domači zemlji, da ne bodo mriji za mrzlico in malarijo po nezdravih krajih v Macedoniji in Albaniji. Skupno naj nam bo samo to, kar je za vse dobro.

In če se danes mobilizira vse v Slovenski ljudski stranki, prihaja to odtod, ker je le-ta prva visoko dvignila zastavo avtonomije, še preden je centralizem za en krajcar oškodoval Slovenijo, in jo držala tem krepkeje in tem više, čim globlje je centralizem zasajal svoje krepelje v meso teptane in izmzgane Slovenije.

Ne bomo popisovali nedeljskih shodov, sijajnih udeležb, splošnega navdušenja, poparjenih nasprotnikov, ki še vedno hočejo sklepati z velesrbsko propalo družbo mastne kupčije na naš račun. Vse to bi preveč prostora zavzelo. Zato navajamo samo kraje, kjer so se shodi vršili to nedeljo.

Rudnik, Preserje (kjer je predsednik shoda Jakob Repar prečital izjavo ondotnega župnika g. M. Perčiča, da ni čuvaj Šusteršičeve skrinjice in da ga je dr. Šusteršič brez njegove vednosti postavil na to mesto. Sedaj bo seveda skrinjica brez

čuvajal), Brezovica, Rakitna, Ig (ki je bil od nekdanj samostojna trdnjava. Sedaj je ljudstvo nekega čevljarja iz Zelimelj, ki je hotel ugovarjati, postavilo na hladno), Tomišelj (kjer se je tudi samostojna trdnjava do tal podrta, Dob pri Domžalah, Št. Vid pri Lukovici, Ihan, Krašnja, Blagovica, Škofja Loka, Železniki, Velesovo (kjer sta prišla zraven tudi dva Šustercijanca, ki sta od navzočih krepke slišala, na kar je bil eden postavljen na hladno), Visoko pri Senčurju (kamor so došli tudi kranjski Orjunci, pa so jih naši napodili v Kranj), Cerklje pri Kranju (kjer so zopet naši fantje napodili 10 kranjskih Orjunccev, da so bežali), Radovljica, Ribno pri Bledu, Leše, Rovte (nad Logatcem), Krka, Stična (kjer bi jo demokrat Hace pošteno izkupil, če ne bi miril predsednik shoda), Radovica, Boštanj, Št. Jernej, Stopiče, Podgrad, Metlika (kjer se je zopet smrtno osmešil samostojnejž Dako Makar), Sodražica, Gura pri Sodražici, Loški potok, Kočevje (kamor je radikalni kandidat dr. Sajovic prepozno došel), Pišče, Razbor, Dobrova pri Ljubljani, Bukovica nad Škofjokoloko, Dovje, Šmartin v Tuhinju, Nevlje, Motar, Špitalič, Št. Gotthard, Grosuplje, Šmarje pri Grosupljem, Sv. Križ pri Kostanjevici, Kostanjevica, Ajdovec.

Slovenija zopet oškodovana za 60 milijonov.

Pred 14 dnevi so se med Jugoslavijo in Avstrijo zaključila pogajanja, glasom katerih bo plačala Avstrija za vsakih sto kron naših privatnih predvojnih in medvojnih terjatev v Avstriji — 32 jugoslov. kron. To se pravi: če si ti med vojsko naložil v Avstriji 100 kron, dobiš danes zanje 32 kron. Na ta način je Slovenija zopet oškodovana za 60 milijonov jugosl. kron.

Ko bi imela Slovenija avtonomijo, bi bila taka pogodba nemogoča, Zakaj pri pogodbi bi sodelovali in odločevali tudi slovenski gospodarski krogi, ki bi tega nikdar ne dopustili. Velesrbom pa Slovenija niti deseta briga ni, in so zopet prodali Slovenijo zato, da so zase naredili dobiček pri Steinbeissovih podjetjih v Bosni, kjer je Avstrija precej popustila — zato, da se bo v Sloveniji oškodovala.

To je centralizem, ki daje velesrbom odločilno moč v slovenskih zadevah.

Tako smo po zaslugi samostojnega in liberalnega centralizma Slovenci zopet z eno samo potezo na papirju oškodovani za 60 milijonov kron.

Zato vsi volite Puclja, dr. Zerjava in dr. Šusteršiča! Saj imate še dosti milijonov za belgrajske verižnike!

Kako se Pašič vojskuje

Pašič ima v Sloveniji najneznatnejšo armado, če sploh moremo par kupljenih agitatorjev in klečepalnih uradnikov imenovati armado.

Toda Pašičeva trdna volja je veliko slovensko avtonomistično armado tako poraziti, da bo vsak poskus proti centralizmu in velesrbski nadvladi za vedno nemogoč.

Na Kranjskem je naša skrinjica prva.

Na Kranjskem je naša skrinjica prva.

Na Kranjskem je naša skrinjica prva.

Na Kranjskem je naša skrinjica prva.

Slovenec naj gara, plača, molči in umre. To je Pašičevo geslo, ki se že sedaj izvaja. Toda z malim in zraven še strahopetnim krdelcem je smešno iti nad ogromno armada vzbujajočega se slovenstva.

Pašič je Balkanec, in njegov način boja je bil vedno balkanski, zahrbtnen, nepošten. To posebno dobro vedo državniki evropskih držav, ki Pašičevih zavez niso nikdar resno jemali.

Kavno tak je način Pašičevega volilnega boja v Sloveniji.

1. Pogodil se je najprvo z dr. Šusteršičem, katerega glavna naloga bodi, čim več glasov odtrgati SLS. Vse druge stranke naj pusti v miru — zakaj vsled premajhnega števila poslancev, ki jih tudi v najboljšem slučaju dohijo, niso nevarne in kakor skušnjava kaže, so tudi vedno na prodaj. Pašič pozna dobro razne Pucelje, Kristane in Žerjave.

In dr. Šusteršič natančno dela po tem receptu. Seveda uspehi so vse preje kot sijajni, toda svojo nalogo zvesto vrši.

2. Dalje je mirno pustil, da je postavila svoje kandidate tudi Zveza delovnega ljudstva — to so komunisti, ki so jim pridruženi Peričevi socialisti. To je sicer vsekakor pravilno, da smejo tudi le-ti kandidirati, sumljivo pa je, da so povsod drugod komunistične liste pod katerimkoli imenom prepovedane, celo volilne shode dra prepoveduje Pašičeva vlada, v Sloveniji pa smejo celo izvoljeni biti.

Pašičev račun je jasan. Glavno je, da odtrgam čim več glasov SLS, in ker je nevarnost, da bi sicer del komunistov volil SLS, zato naj postavijo svojo listo. Komunisti, ki bodo izvoljeni, bodo po zakonu o zaščiti države izgubili svoje mandate, preden se sploh prikažejo v državni zbor. Noben človek ni tako neumen, da bi verjel, da bi Pašič slovenske komuniste pustil v državnem zboru dočim drugim niti kandidirati ni dovolil.

3. Tretji način pa je najgrši. Pašič naravnost siplje državni denar, da kupuje volilce za svojo stranko. Na Kranjskem je sicer prepustil svojega kandidata ministra Zupaniča njegovi usodi, zato se radikalna agitacija ne čuti dosti, toda tem hujše je na Stajerskem. Tam kandidira finančni minister velesrb Stojadinović — večji predrznosti si ne moreš misliti kot velesrba postaviti za zastopnika — Slovencev. Po zdravi pameti sedeč tak človek ne more niti enega glasu dobiti v Sloveniji. To Pašič tudi dobro ve. Zato naj posega denar, krave in prasce. Kdor hoče prodati Slovenijo še hujšemu centralizmu, kdor hoče zatajiti svoj rod in svoj jezik, ta dobi denarja ali kar hoče. Tako je svoj čas Pašič kupil Turke, da so glasovali za centralizem. Po mnogih krajih države ljudstvo strada, bolnice se zapirajo, šole se opuščajo, ceste

razpadajo, uradništvo gladu hira itd. — ker nema para, toda za kupovanje Judežev lškarjotov je dovolj denarja — seveda našega. Mi si moramo s svojim lastnim denarjem kupovati zanjko krog vratu in plačevati rablja, ki nam jo vedno tesneje zadržava.

Naši ljudje naj bodo pametni! Denar naj vzamejo — saj je itak denar davkoplačevalcev, toda volijo naj 18. marca stranko, ki edina bo znala v bran se postaviti tej belgrajski do dna gnili svojati.

Sirom domovine.

SMARTNO PRI KRANJU.

V sredo 28. febr. dopoldne se je raznesla po celi Iari žalostna vest, da je za vedno zatianil oči tukajšnji g. kaplan Andrej Kajdič. Četudi smo že par dni pričakovali tega, je vendar žalost legla na naša srca. V petek 2. marca pa smo njegovo truplo položili k večnemu počitku. Težka nam je bila ta pot, ko smo zadnjikrat spremljali njega, ki smo ga vsi ljubili. Lep je bil pogrebni spoved, kakršnega je težko še videla naša Iara. Najprej šolska mladina z učiteljsvom, za temi Mar. družba, orlovski naraščaji, Orli v krojih ter pevci, za njimi 28 duhovnikov, sem e sledila krsta, ki so jo nosili Orli v krojih in častna straža, poleg krste so šli s prižganimi svečami obč. odborniki. Za krsto so šli njegovi domači in velika množica ljudstva. Pokojni p. kaplan je bil predsednik Izobraževalnega društva, podpredsednik Oria in duševni voditelj naraščaja, zato sta se Izobr. društvo in Orel udeležila pogreba z vencji. Pevci so zapeli tri žalostinke. Ob odprtem grobu se je poslovil od njega njegov sošolec č. g. Sadar iz Kranja, pri katerega govoru ni ostalo suho nobeno oko. — Nemilo posega smrt v naše društvo; komaj je minilo dobro leto, kar je umrl takratni društveni tajnik Val. Tepina, že nam je smrt ugrabila predsednika. Kako pogosto se je g. kaplan spominjal rajnega Tineta, kako rad je govoril o njem in sedaj je šel za njim k Njemu, kateremu je tako zvesto služil, da skupno uživata plačilo za svoj trud. Mi pa ostanimo zvesti svojim načelom in naukom pokojnega g. kaplana in delajmo z vztrajnostjo in ljubeznijo za rešitev naše mladine, katero je pokojni gospod tako ljubil.

VELIKANSKI »USPEHI« SAMOSTOJNE KMETIJSKE STRANKE V BELI KRAJINI.

Uspeh samostojnega shoda, ki smo ga popisali že v zadnji številki »Domoljubac«, je pa takšen: SLS ne bi mogla poslati v Metliko, to samostojno-samostojno trdnjavo, boljšega agitatorja za SLS, kakor je bil Makar, seveda nehoti. S shodom smo popolnoma zadovoljni.

Torej v Metliki je bila velika polemija. Samostojne se upali, da jim bo Mo v Ormolju veliko boljše. Po svoji priljubljeni taktiki, prireditelj politične shode po sejnih, sta priredila samostojna gospoda kmeta Pucelj in Makar tak shod tudi v Ormolju čez dva dni, dne 27. februarja na sojem. Nastopila sta gospoda Makar in Pucelj. Tedaj se pa dvigne proti njima nedogovorjeno, spontano, brez hujskarije, isto splošno iz vsega ljudstva tak val ljudske nevolje in srda, da je postajalo siromaka pri belem dnevu strah sredi ljudske množice. G. Makar je imel tako barvo kakor še nikoli: zeleno. Gorjače se se dvigale in pesti so žugale. To vse je veljalo še bolj Pucelju kakor Makarju. Orož-

niki so hoteli nastopiti in posredovati, pa se so morali umakniti pred tisočglavo množico. Preplašena in obupana hočeta Pucelj in Makar pobegniti, ljudje pa za njima. Pa ne morda nekaj nahujksanih ljudi, ampak vse ljudstvo. Nato so orožniki vzeli oba v zaščito in ju spremili na kolodvor; okrog 80 orožnikov jih je spremljalo, kajti vse ljudstvo je drlo za njima hoče obračunati s njihovimi lažnivo samostojnostjo, s belgrajskimi centralističnimi podrepniki. Že prej na trgu in potem med potjo na kolodvor, ko so ju spremljali orožniki in vse ljudstvo, sta morala poslušati glasne medklice: »Izdajalec, ali vas ni nič sram?! Mi zahtevamo samostojnost, ne centralističnega, belgrajskega podrepaštva! Centralistični srbijanski podrepniki, ali vas ni sram, da vas morajo klandarji spremljati! Kaj se bojite naroda, podrepniki?! Še pridite k nam, izdajalec Slovenije!«

Bogve, kaj bi se bilo z njima zgodilo, da ni bilo tridesetih orožnikov. Tako tepe SKS centralizem in drugi njeni grehi.

Kratko in malo: Noben agitator SLS ne bi mogel v Beli Krajini tako sijajno agitirati za SLS, kakor sta to storila proti svoji volji Pucelj in pa Makar.

Centralizem, za katerega so samostojnečki tako navdušeni, je tista šiba, ki jih sedaj hudo tepe. In pa bič, ki so ga samostojnečki spleli s kancelarografom za duhovnike, sedaj neusmiljeno opleta samostojna pleča. Vsaka krivica se mašuje, je prav rekel g. Makar v Metliki. Ali samostojni to razumejo in spoznajo? Ne verjamemo.

STARI TRG PRI LOŽU.

Gospod urednik! Dovolite mi nekoliko pojasnil in pripomb na oni članek iz naše doline, ogabnem objemanju na našem društvenem odru. Sicer je bolje, na take dopise molčati, vendar v tem slučaju, ko se grdi naše Slov. kat. izbr. društvo, ne smem, posebno še zato ne, ker je režija in izbira iger poverjena meni in sem torej v prvi vrsti jaz odgovoren za igre. Spoštovani neznanec — mogoče je tudi neznanca, pač imenuje igro, katero so igrali fantje z Blok s polnim naslovom, dočim naše igre splošno obsodi kot pohujšive, polne ogabnega objemanja. Da pa se resnica spozna, napišem tu vse igre, katere smo igrali na našem odru v letošnjem letu. Čitatelj se morejo potem sami prepričati, kaj je resnica na tem »ogabnem objemanju«. — V novembru 1922 tridejansko: »Pri Hrasovih«, spisal Fr. Ka. Meško, župnik-begunec. Natisnjena je bila v Dom in svetu. Že ime pisatelja in list, v katerem je izšla, da dovolj garancije, da igra ne more biti — ogabna. Igra je v največji meri poučna, posebno za današnje čase. — Na Sv. Treh kraljev dan smo igrali ljudsko igro s petjem »Domen«. Po Jurčičevem romanu spisal dr. J. Čemlik. Ima 5 dejanj. Ta igra se je že igrala na vseh naših podeželskih odrh, opisuje in riše prav mojstrsko ljudstvo, njega šege in običaje. Do zdaj se ni še nihče obregnil vanjo. Da se ni pri nas bolj objemalo, kot drugje, je samo ob sebi umljivo, posebno za takega, kateri pozna naše podeželske igralce, kako se branijo kazati čuvstva, katere zahteva dotična igra. — Tretja igra je bila burka »Veleturist«. Pravega pisatelja sicer ne vem, vendar vem, da ni pohujšljiva. Tudi to igro so igrali že po večjih naših podeželskih odrh povsod z najboljšim uspehom. Da bo pa mogel dopisnik že naprej sanjati o »ogabnem objemanju«, mu povem prav naglas, da uprizorimo že 19. in 25. marca štiridejansko »Milkova Zala«. Seveda moramo dobiti v prvi vrsti potrebno število turških oblek. Vse te našete igre priporoča matica naših društev, SKSZ. Mislim, da ni njen namen in cilj širiti mesto prosvete »ogabno objemanje«. Res, da se mnogo teh iger ne igra več v mestih, to pa ne vsled slabega vpliva na mladino, kakor misli gospod dopisnik, ampak zato ne, ker so že v mestih preveč znane. Režiser.

POPOTNIK IZ BOŠTANJA.

Ni mi dala žilica radovednosti miru, moral sem ostati od peči ter se podati malo po cesti ob Savi, da bi kaj videl ali slišal, kako se kaj imajo moji preljubi Boštanjci. Hotel sem pa tudi izvedeti, kaj mislijo kaj glede volitev. — Ko korakam po cesti promišljajoč, kakšna je usoda sedanjega sveta, me dohiti mož, ki ni bil nič kaj dobre volje. Ko govoriva, pa izvem, odkod njegova slaba volja. Skoraj neverjetno se mi je zdelo, da je mož, ki je bil prej hud samostojneček, sedaj tako vnet za Slov. ljudsko stranko. Ko ga vprašam, zakaj je za to stranko, mi pravi zato, ker ta stranka ne laže in

se teh sklepev. Ne dajmo se od nobenega pregovoriti, pač pa mi pregovorimo vsakega, ki bi se pomisljal v boj za SLS. V edinstvi je moč. Naj bi zopet edinstvo in mir zavladala v naši fari. Zato naj se skrijejo tisti, ki hočejo motiti to edinstvo. Kot se govori, bodo tudi oni, ki so stali deslej na strani, volili SLS, ker ne marajo sebe, občine in fare postavljati v slabo luč, in ker vedo, da bodo njihovi glasovi, oddani drugim strankam, kot osamljeni, izgubljeni in ne bodo prišli v poštev ali do voljave. Moške in fantje na delo za zmago SLS. Pokažite, da vam je res za zmago pravice in resnice. Zato vsi do zadnjega krogljica v prvo skrinjico! Nismo sami, s nami je cela Slovenija.

ZAGREB.

Tudi semkaj v lepi Zagreb prihajaš, dragi mi »Domoljub« in mi prinašaš poročila iz ljube Slovenije. Najbolj se pač razveselim, ako mi prineseš kaj poročil iz Dolenjske, oziroma novomeške okolice. To pa vsled tega, ker sem jaz nekje od tam doma. — Sedaj smo zopet v tistem razburkanem času, v katerem se vse stranke pripravljajo na bližajočo se volitve. Še nekaj dni in padla bo odločitev — kam, o je ležeče na vas, slovenski moške in mladeniči. Nikar ne mislite, da so volivne kroglice kaka igračka. Volivne kroglice bodo napravile, ako jih vržete stranki, ki so nasprotni SLS, da se bo davčni vijak še bolj privil in vam iztisnil iz čepa zadnje pare, Belgrad se bo zidal in lepšal na račun prečanov, za bolnice in ceste po Sloveniji in Hrvaški bo še manj pare itd. Našel bi lahko cele litinje takih dobrih stvari, katere bi se in se tudi bodo izpolnile, ako slovensko ljudstvo še sedaj po tej bridki in težki preizkušnji ni spregledalo. — Povrh tega, ako dobijo moč stranke, katerim je največji bog vladno korito in sivelasi g. Pašić, potem se zna zgoditi, da se napravi iz Jugoslavije — Volika Srbija in potem — potem in konec avtonomije, zastoj ves trud, up in boj — zanjo. — Vsak volivec dobro premisli. Ne daj se zapeljati od drugih strank, katere so proti veri. Pomni, da stranke, ki so proti veri, so tudi proti tebi in se te spominjajo samo pri davkih in volitvah. — Dragi moške in mladeniči! Ako zopet pridejo med vas širokoustni, lažnivi in plašni agitatorji nasprotnih strank, pokažite jim vrata. Recite jim, da vam je za avtonomijo, za bodočnost prihodnjih in za bodočnost celokupnega slovenskega naroda. — Vsi bodite ene misli, smagati moramo. Dobiti moramo avtonomijo, dobili moramo enakopravnost. Šele potem bo država taka, za kakršno so se borili naši vodilni moške, in kakršno smo si predstavljali in upali, da bode.

IZ ŠMARTNA PRI LITIJAH.

Narodni socialisti v Ljubljani so menda mislili, da pri nas ne vemo, kako naj bi volili. Zato je iz litijske predilnice zloglasni Bizjak pripeljal s seboj nekega Rupnika, da bi pridobila ljudi za narodne socialiste. Poskusila sta kar javen shod pred cerkvijo. Ljudje niso nič vedeli, kaj bo, kar stopi po jutranji maši pred množico Bizjak in napove shod NSS. Ljudje pa, ki poznajo to stranko že iz Litije in vedo, da so to le liberalci v malo bolj času prikojeni obleki, so zahtevali od govornika, naj bo tiho. Ta pa ni hotel vpoštevati enoglasne ljudske volje, začel govoriti celo v nekem huškanju. Zmerjati in je naposled prav grdo napadel g. dekana, ko je šel iz cerkve domov. Tedaj bo je bi mož kmalu pošteno izkupil z Bizjakom vred, da ga nista rešila iz trdih ljudskih pesti g. dekana in g. kaplana. — Med vso to zgodbo, pa so priredili ljudje živahne ovacije SIS po kratkem nagovoru načelnika K. Z. Strmmana. Dogodek je pokazal, da je liberalnemu evangelijski v našem kraju za vedno odzvonilo. — Enako slabo se je godilo menda narodnim socialistom v Litiji, kjer so imeli shod ob 10. uri. Ljudje, kristaši različnih strank sploh niso dopustili, da bi govorili.

ROVTE NAD LOGATCEM.

Huda nam prede. Primenjuje krme, nara malim posestnikom je že pošla. Prodati moramo še edino kravico za vsako ceno. Kaj to pomeni za številno družino, vsako ve. Bi li ne moglo Kmetijsko društvo, ali Kmetijska podružnica, ali celo občina — tudi njena dolžnost je — preskrbeti seno in slamo in dati potrebni kredit, zakaj huda je tudi za denar. Naj bi ostalo seno naših večjih posestnikov doma, saj bi ga vsakdo raje plačal po vsaki ceni, kakor pa hodil po slabo senočetno v Logatec. Košnja je še daleč, potreba velika, pomagajte nam, ker sami si ne moremo.

DOBRNICE.

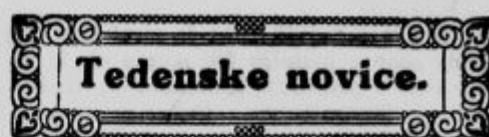
Dragi »Domoljub«! V naši fari dobro napreduje mladeniška Marijina družba. Na Svečnico smo imeli slovesni sprejem. Bilo je sprejetih 22 fantov. Sedaj šteje naša Družba okrog 60 članov. — V nedeljo 4. marca smo vprizorili igr »Zdravnikov strežnik«. V naši fari imamo tudi močno SLS. Še prav malo je samostojnecev. Voditelj samostojnih je pristopil k nam, ker je spoznal zmoto one stranke. Približuje se 18. marec, odločilen dan za vse Slovence. Gre za avtonomijo in versko šolo. Dragi volivci, moške in očetje! Ne dopustite, da bi se vaši otroci brezversko vgažali, da se nam vzame slovenski jezik, da se vaši sinovi pošiljajo v Makedonijo.

„Špricovnce“ poslanca Majcena.

Naši kmetje poznajo samostojne poslance in vedo, da so prav posebni mojstri v delanju obljub. Tako se nam med drugimi zanimivimi stvarmi poroča, da je bivši samostojni poslanec Majcen obljuboval kmetom po Dolenjskem, da bo skrbel za to, da bodo dobili »špricovnce« (brizgalke), s katerimi bodo cepili svoje prašiče proti rdečici kar sami brez živinozdravnika. Ne vemo, če je g. Majcen svojim vernim ovčičam kaj povedal, odkod bodo dobivali cepivo; najbolje bi seveda bilo, ako bi g. Majcen preskrbel zastoj cepivo od dragih židovskih tovarov, ker na ta način bi bilo pač cepljenje prav po ceni. Vsakdo, ki pozna le malo razmere, je moral takoj uvideti, da so Majcnove obljube pač le obljube in prazna farbarija in da bo dobil »špricovnce« samo le Majcen pri volitvah in še ta ne bo zastoj, ker jo je pač že zdavnej pošteno zaslužil. No pa recimo, da bi bil Majcen res poskusil izpolniti obljubo glede »špricovnic«, — kaj bi rekli pač k temu živinozdravniki po deželi, ki so z malimi izjemami priganjači samostojnežev? In kako bi bil Majcenu ušesa navil živinozdravnik Rajar, ki je načelnik samostojnih poslancev in obenem pa tudi predsednik društva živinozdravnikov v naši državi! Prav pošteno bi jo bil izkupil g. Majcen in nikdo več bi mu ne bilo prišlo na misel vtikati se v take stvari in obljubovati kmetom špricovnce.

Pri tej priliki naj omenimo še eno slično samostojno »farbarijo«. V seji »Kmetijske družbe« so samostojneži predlagali, da se naj zopet prično tečaj za prvo pomoč pri nesrečah pri živini, češ da so bili taki tečajji, ki jih je kakor znano prirejal kranjski deželni zbor, zelo koristni in nad vse potrebni za kmete. Ta predlog je bil sprejet, toda na izvršitev tega sklepa ni nihče mislil, ker je bil ves predlog le pezek v oči kmetom. Pri tem se je treba spomniti samo na to, da je bil svoj čas poslanec in živinozdravnik Rajar tisti, ki je z besedo in peresom najbolj besnel proti ravno takim tečajjem, kakršne obljublajo sedaj pred volitvami samostojneži svojim vernim tovarišem. Vendar pa hvala Bogu, da so so kmetje že prav temeljito naučili razločevati obljube samostojnežev od njihovih dejanj.

Vsako „Domovino“ in „Kmetijski list“ vrni pismonoši.

Tedenske novice.

d Ata Nomija. »Slovenski Narod« se norčuje iz kmetov češ, da ne vedo, kaj je avtonomija in da se navdušujejo med seboj: volili bomo ata Nomijo, ki nam bo dal ceste, vodnjake in majhne davke. O verjamemo, da je gospodom okrog »Slovenskega Naroda« velesrbski ata Pašić neprijetno ljubši kot pa pristno slovenski ata Nomija, ki bo vse velesrbske hlapce pošteno našeškal, kadar pride do besede.

d Zadnja tolažba. Na deželi je še par gospodov župnikov, ki v svoji dobri veri še vedno zaupajo dr. Šušteršičevim bobnečim frazom in njegovim intrigam. In k tem župnikom se je končno zatekel na pomoč »Kmetijski list« proti klerikalcem. Izstreljal se je že iz vseh kalibrov in sedaj ko mu je vsega zmanjkalo, naj mu pomagajo ti gg. župniki z raznimi izjavami, ki nič ne povedo in še manj dokazujejo. Če »Kmetijski list« nima drugih argumentov več, potem tužna mu majka.

d Odkod denar? Dr. Šušteršičev agitator je — kakor se poroča — ponujal posestniku Leskovcu v Godeščah pri Škofji Loki 20.000 kron, če podpiše kandidatno listo. Poštenjak je ponudbo odklonil.

d Komunisti bodo v mnogih krajih to pot volili SLS, ker vedo, da bo Pašić vse komunistične mandate razveljavil in tako umetno zmanjšal opozicijo proti sedanjemu režimu. Zato bodo volili SLS kot stranko, ki je v boju proti vladnemu nasilju belgrajske zlahte najbolj dosledna, odločna in nepodkupljiva. Socialistov ne marajo voliti, ker so ravno socialistični poslanci dosedaj vedno podpirali belgrajski centralizem.

d Ogričeva smola v Toplicah. Samostojni kmet zobozdravnik Ogrič iz Novega mesta, kandidat samostojnih kmetov, je prišel preteklo nedeljo v Toplice, da bi imel shod. Po jutranji maši se je postavil na prostor, kjer se navadno oklicujejo uradne zadeve ter začel govoriti mnogobrojni množici, ki je prihajala iz cerkve. Kmetje so takoj vprašali Ogriča, katero stranko priporoča. Ko je povedal, da Samostojno, je bil hipoma ves zborovalni prostor prazen. Ostalo je le do deset poslušalcev, ki so iz ubogega Ogriča norce brili, tako da jo je po par stavkih onemogle jeze hitrih nog odkuril. Niti samostojneži ga niso hoteli poslušati.

d Fantje 12. pešpolka iz Vranje v Srbiji pošiljamo vsem znancem in prijateljem iskrene pozdrave. — Franc Korenč, Hotedršica; Fr. Rus, Jakob Kunc, Logatec; Andrej Merlak, Žiberše nad Logatecem. Bog vas ščiti!

d Srčne pozdrave pošiljamo vsem bralcem in bralkam »Domoljuba« slovenski fantje iz Skoplja in jim obenem želimo vsele velikonočne praznike: Peter Bernard, Franc Kokalj, Andrej Megušar, Blaž Lotrič, Alojzij Boštje, Sodnik Valentin, Mušič Janez, Jože Alvičan, Franc Kimove, Hudobivnik, Galjot, Franc Čuk, Zorman, Močnik Janez, Pintar Janez.

d Umrla je v Ljubljani v starosti 64 let gospa Apolonija Komar, žena »Domoljubovega« meteorja. Naj ji sveti večna luč, preostali družini pa naše iskreno sožalje.

d Zveza vojnih vdov in sirot ima svoj občni zbor v nedeljo 18. marca ob 9. uri dopoldne v prostorih Konsumnega društva na Kongresnem trgu, — kakor lani.

d Zahvala. Zupna cerkev v Toplicah se najiskrejeje zahvaljuje kmetijski za drugi v Vavti vas za velikodušen dar 10 tisoč kron. — Predstojništvo župne cerkve v Toplicah.

d Kdo izmed ruskih ujetnikov bi kaj vedel o Ivanu Škerjaneu, ki je služil pri 7. lovekem bataljonu 3. stotniji. Pogrešan se od 1. 1914. Naj se sporoči na nastov Marija Škerjanc, Bizovik, pošta Spodnja Hrušica pri Ljubljani.

d Čevlje kupujte samo z znamko »Peko« ker so ti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga Ljubljana, Preg 20 na drobno tudi Aleksandrova cesta 1.

F. K-n.

† Venceslavu Polaku v spomin.

Umrl je mož. — A ni? Pomnik postavimo mu tak, da slednji skuša biti mu enak! S. G.

List za tistom z drevja pada. Če bi odpadlo samo ovelo, ali suho listje! Toda večna Previdnost pripušta, da prihrumi vihar in odkrhne od živega debla živ list, zelen list, ali najlepši in najpestrejši cvet. Med poslednje spada naš nepozabni tovariš, pokojni vladni tajnik Venceslav Polak.

Bil je zelen, živ list na živem deblu svojega naroda. Bil je ljubeč soprog in ljubeč oče svoje družice in svojih otrok. A vsem, ki so bili z njim na potu življenja, je bil veren drug in vdan ter zvest tovariš. Kot zvestemu sinu svojega naroda, kot vzornemu možu, zlasti pa kot vzornemu delavcu v javnem življenju naj bodo zapisane te vrstice kot skromen spomenik.

Venceelj — tako smo ga nazivali vsi brez izjeme v dokaz tesne prijateljake vezi, ki je spajala z njim vsakogar, kdor je prišel z njim v ožji stik. — naš Venceelj ni bil mož praznih in bobnečih fraz, ampak mož tihga, neumornega in vestnega dela. Ni govoril mnogo, a je delal za to, in kar je

dovršil, to je tudi držalo kot pribito. Bil je izboren jurist, in kot takega so hodili prositi za nasvete in navodila premnogi nele iz vrst ljudi, ki so iskali pri njem pomoči, temveč tudi stanovski tovariši. — In tega moža nam je v najlepši moški dobi odvedla bela žena z mrtvaškim prtom v večnost, k Bogu, ki plačuje vsako dobro delo; tja, kjer je veselje, in kjer ni zavisti preziranja in omalovaževanja, kar vse seveda tudi našemu Venceelju ni bilo prizanočeno od izvestne strani. — Rojen je bil pokojni leta 1883. v občini D. M. v Polju pod Ljubljano.

Sin nepromožnih staršev se je moral že kot mlad študent boriti z življenjem, tembolj ker sta mu zgodaj umrli oba roditelja. Po smrti staršev je skrbel za zanj z iskreno ljubeznijo njegova sestra omož. Učakar, soproga organista pri D. M. v Polju. — Po končanih gimnazijskih študijah v Ljubljani je študiral pravo (jus) na dunajski in graški univerzi vesokozelje, intenzivno in temeljito. Po končanih pravnih študijah je nastopil maja meseca 1913 leta službo kot konceptni praktikant pri kranjskem deželnem odboru, kjer je v malo letih napredoval do deželnega komisarja. — Po prevratu je bil z drugimi bivšimi deželnimi uradniki poklican v državno službo, kjer je bil kmalu povzeten za vladnega tajnika. — Srodi dela ga je vrgla na bolniško in v kratkih treh tednih tudi na smrtno postelj kruta bolezen, ki si je nakopal s prehlajenjem, ko je hodil v slabem vremenu, dežju, burji in v snegu v urad s svojega doma na Črnučah, kjer je bival v srečnem zakonu s svojo družico in tremi otročiči.

Ne bom opisoval njegovega delovanja v uradu, vesokozelje temeljitega in stvarnega četudi vzle temu ni žel vselej zaslužene priznanja. Je že tako, da čeni svet tisto, kar je gladko in jeguljasto, tisto, kar je odeto v našopirjeno gizdavostjo in si gladi pot s frazami; ne čeni pa v skromni lupini gločega zlatega zrna, ne pod preprosto obleko skritega zlatega srca. In tako srce je imel naš Venceelj.

Da ne zaidem predaleč. Omenjeno bodi še to, da je bil pokojni vladni tajnik Polak velik strokovnjak v občinskih upravnih zadevah, posebno v ceninih. Več let je spadalo v njegov resor tudi gasilstvo. A kjer je prijel, povsod je bil mož na mestu.

Da ni nastopal v javnosti več nego je bilo treba, je bila vzrok njegova skromnost. — Koliko pa je napisal člankov in poučnih stavkov, ki jih ni niti podpisal niti označil. — kdo jim ve števila? — Še kot visokošolec je bil nekaj časa odličen sotrudnik »Slovenca«, kasneje »Domoljuba«, med vojno pa zlasti poglaviti sotrudnik »Občinske

Upravec. Njegovi spisi in članki so še danes aktualni in stalne vrednosti. — To njegovo delovanje je za mnogo odtehtalo ono, česar ni govoril z besedami, kar mu je ovirala mala jezikovna napaka: vled nesrečnega padca v mladosti. Saj to je ravno: navadno tisti, ki preveč govore, premalo ustvarjajo.

Ne smemo prezreti še ene — nikakor ne zadnje — kreposti blagega pokojnika. Kot visokošolec je bil ves čas član katoliških akademskih društev »Danica« in »Zarja«. In do zadnje ure svojega življenja je ostal tudi veren sin Cerkve, kar bodi v posebno tolažbo žalujočim svojcem. Njegovo zlato srce, ki je nehalo — žal, prezgodaj nehalo — biti za zemsko življenje, pa bije sedaj v vođenem življenju, bodreč nas vsa, — da slednji skuša biti mu enak.

Zato je prav in le mal znak hvalečnosti, da mu postavimo na tem mestu v »Domoljub« skromen spomenik za vse nauke, ki so jih prejemale čitatelji »Domoljuba« iz njegovega peresa.

Počivaj v miru, blaga duša!

Treba da Fellerjev Elzafluid Povsod kupiti morete!

Ako ustanovite, da Fellerjev pravi Elzafluid kje nemorete dobiti, prosimo sporočite, tasoj cobite sporočilo za Vas najugodnejše mesto, kje se prodaja

To je najboljšje kar sem kedaj okušal!

Pravi Fellerjev Elzafluid kot dobro dejno sredstvo za drgnjenje! Za ude! Za vrat! Za glavo! Za zobe! Za negovanje kože! Kot kosmetikum! Za negovanje usti! V zmiri! V leu! Pravo priloznostih pokaže se blagodelujoč, boletine lajšujoč, koristen in mnogostransko uporabljiv. Je veliko močnejši kakor francoško žganje in najboljšje sredstvo te vrste! Nekoliko kapslic zadostuje, da tudi vi rečete:

To je najboljšje kar sem kedaj okušal!

Stupej s pakovanjem in poštnino stane:

3 dvojnati ali 1 specijalna steklenica	24 Ksa
12 dvojnatih „ 4 specijalne steklenice	84 „
24 „ „ 8 specijalnih steklenic	148 „
28 „ „ 22 „	208 „

KOT PRIMOY Elza-obličje soper karja očesa, t ali 2 din; Elza-mentolni črtiki 4 din.; Elza-posipaloi prašek 2 din.; Elza-riblje olje 20 din.; Elza-voda na nata 15 din.; Elza-kolonaska voća 15 din.; Elza-šmtnski miris sa soho 15 din.; Glycerin 4 din. in 15 din.; Lysol. Igeform 15 din.; Kmoški čai od 1 dinarja dalje; originalno liadikum francosko žganje velika steklenica 18 din.; Elza určesni prašek 7 din.; sirup za podgane in miši 7 din. Za primot se pakovanje posebej računa.

Na to ceno se računa sedaj še 5% doplatka. Adresirati natančno: EUGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA DONJA, Elzatrž štev. 16, Hrvatsko.

Bremen - New York

Direktna zveza s krasnimi ameriškimi vladnimi parniki. Neprekosni po udobnosti, čistoči in po izborni oskrbi. Nagle in varne ladje!

„George Washington“ „America“
 „President Roosevelt“ „President Harding“

Zahtevajte podrobna pojasnila in brodar. list. 146.

UNITED STATES LINES

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo:
 Belgrad, Palata Beogradske Zadruga.

LES,

hrast, črešnja, javor, oreh, lipa v plohibi; smreka, borovec in mecesen v deskah, vsako, tudi malo množino, KUPIM. Ponudi naj se na naslov: J. ČERNE, Ljubljana, zaloga pohištva, Dunajska cesta 28.